

شاعیری ژیا ندست شاعر به تگه یشتنی سیحر (هاشم سه اج وهك نموونه)

عه بدولموته لیب عه بدو

(شاعر به تگه یشتنی سیحر) سه بتایتلی دووهم لهو وه قسه له سیحر دهكات، كه هزی خهیا سنورهکانی وا دهكات، وهك چن لهو وه خهیا دهخاته ناوه وه، وهك ئه وهی وزه ی مه عریفه، ب وزه ی خهیا نه توان رگاکانی داهنان بگرته بهر، لهو وهش قسه له داهنان دهكات، كه ئاسته بهرزهکانی زمان مه عریفه یه کی فره هه ند و کراوه بنو... بهام چه مکی تگه یشتن وهك جو نه ری ئه و گوته زایه خی له فیکری (گادام) جیا ناکاته وه! بهو مانایه له تگه یشتنه وه دهش رافه کردنی سیحر و جبهه کردن وهك ئاکام کی مه عریفی شاعری (هاشم سه اج) ته ماشا بکه ین...

ئه گهرچی ده متوانی لهو سه بتایتله دا له بری وشه ی (سیحر) وشه ی (مه عریفه) به کار بهنم، بهام ویستم له رگای ئه و روونکردنه وه یه هم قسه ی خم له باره ی زا بوونی مه عریفه له شاعردا بکه م، هم ئه و هله (هایدگه ری گادام) بیه) خو نه ران له چه مکی (تگه یشتن) وه زتر روون بکه مه وه.

(1)

شاعر هر چه نده له خهیا نزیك بته وه، ساده تر و شاعریتر خی وازی دهكات، شاعر هر چه ند زتر له خهیا نزیك بته وه، زتر تکه یی سیحر ده ب و که متر به لای بنیه ستبوون و مانایه کی دیاریکراودایه! بنه مای شاعر زمانه، وهك ئه وهی (فیکر و سز و خهیا و شواز...) به ن و یه کدا ش بته وه! بهام ناتوانین خهیا وهك سیحر نه بینین، له بهرانبه ریشدا شواز وهك ته ماشا کردنی دنیای مه عریفه و ئاگایی شاعری... به دیوه که ی دیکه شاعر نه له فیکر و سزدا ده م نته وه، نه سه ر به فیکر و سزیشه، بهکو هر یهك له فیکر و سز به رژه یهك له شاعربوون و بونیادی شاعریدا به شدارن، چونکه ئه گهر بوونی شاعر به بوونی زمانه وه گر بده ین، بهو مانایه دت، که له به هه مبوونی مانا ده بینینه وه، نهك له فیکر و سزدا، بهام ئه گهر بوونی به بوونی فیکر و سزه وه گر بده ین، ئه وه زتر له چوارچه وه گیری و سه رده م کی دیاریکراو و سزی گوزه رکهردا نزیك ده بیننه وه، نهك له

سیحری دنیا ییبه کی دره وشاوه و ها م نی...

شیر له دنیای ب ندی زماندا مهله دهکات، زمانیش هرگیز ناگیر! هر شت ځ نشانې ب، ب فیکری سهرده م کی دیاریکرا و مانای دیاریکراو، ئه وه له شیریهته به دهره، چونکه شیریهته سهر به جیهانی ماددی نییه، به ځ کو سهر به سیحری زمانه، سیحری زمانیش هه میسه به با ځ خه یا ځ ده ف ځ و ده که و ځ ته دهره وهی ماددی بوونی زمانه وه، دنیای سیحر، دنیا ییبه کی دره وشاوه و ها م نییه، ناتوانین له و دنیا یه دا ره گهزه کان به ره و شو ځ نی ځ یان به رینه وه، وه ځ چ ځ ناتوانین زمان له گه شه کردن رابگرین... شیر به ت گه یشتنی سیحر ته نها له سنوری گه شه کردن و ها م نیکیدا وازی دهکات، زمان ت ځ یدا سنوری نییه! ئه وه له کات ځ کدا ب ځ ژانره کانی دیکه ی ئه ده بی فیکر مانایه کی به رزی دیکه ی و شیریهته وه ځ ره گهزه ځ له ره گهزه کان ده بینر ځ ت.

(2)

شیر ه کورتب ځ ه کانی شاعیری ژیا ند ځ ست (هاشم سه ځ اج) ده لاله ته زمانه وانییه کان تا ئه و سنوره به رز ده کاته وه، که بش ځ زمان ځ ی له قسان رووت بکاته وه، رووتبوونه وه یه ځ به ره و چ ځ ژ و ئازادکردنی وسبه ل ځ کراوه کان... که واته له شیر ه کورتب ځ ه کانی شاعیری ژیا ند ځ ست (هاشم سه ځ اج) دا ئه وه زمانه قسان دهکات، بیرکردنه وه ده که و ځ ته ن ځ و خه یا ځ ی زمانه وه! هر له میانی رووتبوونه وهی زمان و قسه کردنی ساته وه خته وسبه ل ځ کراوه کانی زمان، چ ځ ژ له جوانی ژیان و هونه ری ژیان وه رده گرین! له و ته عبیره کورتب ځ انه له یه ککاتدا هم قسه کردنی زمان ده بینین (زمان گو ځ ی ده مه) و هم ئه و قهواره یه ده بینین، که ئ ځ مه ی خو ځ نه ران ده چینه ناوییه وه ب ځ ئه وه ی له ر ځ گای راقه کردن و خزینه کانی خ ځ مانه وه ببینه تاک ځ له تاکه جیاوازه کانی ک ځ مه ځ ی زمان... به و مانایه ش په یوه ندی ن ځ وان دهق و دنیا، له سهر س ځ ینه وه ی یه کتر نه هات ځ ته ئاراهه، چاچ دنیا دهق ب ځ، یان دهق دنیا ب ځ، به ځ کو زمان فهزایه که له ئازادی، ئازادیش خودی بوونه!!

دنیا دهق ب ځ، یان دهق دنیا ب ځ... زمان سهر به هه بووییه کی ها م نی و فره چه شنه، وه ځ چ ځ ن فره چه شنی دنیا ش پ ځ کده ه ځ ن ځ. (چ ځ ژ و خه یا ځ و وشه) به و وه سفه ی که نه سه ق ځ کی کورتب ځ ی ها م نییه، ده لاله ت له ف ځ مگه ل ځ له بینراو و بیستراو و هه ستپ ځ کراو دهکات. ئاو ځ ته یه ځ له شته وه همی و واقعییه رووته کان، نه ځ هر په یوه ندیه ن ځ و دژ ئام ځ زه کان.

(3)

ئه وه ی که ده بینین له (هونه ری ژیان)، ده ش ځ وه ځ پرنسب بمانخاته وه

سەر رڭاي زمانځي نو، كه بواړي جوله و گڼين و وهرگڼاني فره ده كاته وه. ئه بواړه فره و جياوازه، شوځنځي له زمان وه بهرهمدځنځي، شوځنځي كه نه خشي (ئځستا و رابردو و داهاتوو) له پځشنگځي بهرجهسته ده كاته وه. هه ځبه ته ئه پځشنگه ته وهره سهره كي ئه نځوډډيه به كه تځيدا زمان قسان ده كات!! بهو مانا يه ش زمان له كه ناري مځووي خځيدا پهرتبووني خځي ده نوسځته وه، پهرتبوونځي كه ته وهنده له دايك دووره مه گر خوازه فرياي هه نځي له نيشانه كاني بكه وځت.

(4)

زمان قسان دهکات (زمان رووته و تاکئام-زه)... من قسان به زمان دهکهم (زمان ماددیه و جهماعیه) ههردووکیان وهک دوو ش-وه له کارکردنی چوون دهق بهرهم به-نن، بهرهمه-نانی دهق له پ-ناو (بوون)...

له‌بەر ئه‌وه‌ی (من) به مانای زمان وه‌ک ماددی و جه‌ماعی بیرى له
گرامهر و مو‌کى گشتى یان هه‌و‌ستى م‌ئرووی ده‌کرده‌وه، چه‌ندان
چه‌وسانه‌وه و ژانوژوار و چه‌رمه‌سه‌رى و شه‌ و و‌رانه‌یى... ه‌نا
به‌رچاوى خ‌ی، ب‌ ئه‌وه‌ی جوانترین گ‌شه‌نیگا ب‌ (بوون) بد‌ز‌ته‌وه و
ده‌قى ت‌دا ب‌ک‌ش‌!

کهچی (قسه) به مانای زمان بهوشوهی که ئه بسترک و تاکئامئه
بیری له هیچ لهوانه نه کرده وه، خه می هه بژاردنی نه بوو، چونکه زمان
چن قسان بکات، گه نیگایهك داده مه زرینه و دیمه نه که ی بوون
دهکشه!!

للهه دا ئه گهر دښينه وهى يه كه م ته عبير له ژانوزواري تاك و نازاري گشتي بكات، ئه وه دښينه وهى له پښي دووهم ته عبير له رووتى و ساده يي ده كات.

ژيان

دارستان کی شینہ لہ ٹا مازہ

بیا با زکی سبی له ما نای به تا !

+++

ژیان

ده ريچه يه کی شينی ژماره ييه

بوونه وهره کان

به ژماره دېن و به ژماره يـده که نن

گارا نی ده بن سد کس ده کهن

بہ ژمارهش لای دهرده چن !

+++

ژیان

جیوهی جه لاتینی جوانی گیانته نـ شیووہ
بـ یه شکاری فـ ندهی شینی مهرگ دهکا!

+++

ژیان

نوسینگه یه کی شینی بـ کـ تا یه

مرـ فـ وشه یه تی و

به ره نجامی لـ کخشا نی پیتگه لـ کی پرته قاـ ییه!

+++

ژیان

هـ مـزینی گوـ او ی ئـ ی

فوستا نی شین و جهسته ی سپی و برـ نزیه تی ـ حته

له شه وـ کی که سکی ئه رخه وانیدا!

+++

ژیان

رستـ ژماره ی بـ گیانته ماتما تیکیه

له رـ گای جووـ هـ سپیه کا نییه وه

درـ ژه به گه مه ی خـ هـ شینه کا نی

نـ و خسته ی مهرگ دهکا!

+++

سه رچاوه ی شیعره کان:

هاشم سهـ اج

(شه به نگی شینی ژماره کان)